

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

5. Larraz, N., Antonanzas, J.L. & Cuevas, J. (2020). Creativity Skills in Undergraduate Primary Education Students. OPPIS 2019. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. DOI: 10.15405/epsbs. 2020.05.11.
6. Mackinnon, D.W. (1976). The creative individual: his understanding from the research. Creative Innovation, 2. Pp. 5-21.
7. Rhodes, M. (1961). An Analysis of Creativity. The Phi Delta Kappan. Journal Information, Vol. 42, No 7, Pp. 305-310. URL: <https://www.jstor.org/stable/20342603>
8. Sampascual, G. (2007). El pensamiento creativo. In: G. Sampascual. Psicología de la educación. Madrid: UNED. Vol. 2. Pp. 84-122.
9. Van der Zanden, P.J., Meijer, A.C. & Beghetto, R.A. (2020). A Review Study about Creativity in Adolescence: Where is the Social Context? Thinking Skill and Creativity, 100702. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2020.100702>.
10. Zambrano, N.I. (2019). El desarrollo de la creatividad en estudiantes universitarios. Revista Conrado, 15 (67), Pp. 355-359.

ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБГРУНТУВАННЯ ПОБУДОВИ СУЧАСНОГО ПОЧАТКОВОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сучасна початкова освіта розглядається крізь призму соціальних, педагогічних і психологічних завдань, що постають перед закладами загальної середньої освіти відповідно до Державного стандарту початкової освіти (2018) та результатів впровадження реформи Нової української школи. Особливо помітні зміни відбуваються в системі шкільної мовної освіти, що безпосередньо впливає на початковий етап навчання. Початкова школа виконує функцію фундаменту, на якому будується всебічний розвиток учнів, формуються навички правильного, усвідомленого, виразного читання, лічби, грамотного письма, а також культура усного і писемного мовлення, спілкування та поведінки. Відтак звертаємо увагу під час підготовки майбутніх учителів початкових класів на розвиток ще й особистісних якостей, що становить формування інноваційного потенціалу особистості під час викладання початкового курсу української мови, в якому взаємодіють два компоненти: мовленнєвий розвиток та мовна освіта.

Для реалізації мети мовно-літературної освітньої галузі в початковій освіті здійснюється поступове корегування й впроваджуються значні зміни в підходи до побудови навчальних предметів, запроваджуються нові методи засвоєння знань, переглядається структура навчальної діяльності, зокрема вивчення української мови, що відіграє ключову роль у навчанні й розвитку учнів. Дослідження показують, що учні, які добре читають і пишуть, легше засвоюють інші предмети, успішніше опановують середню освіту і швидше здобувають професійні навички. Водночас слабка підготовка з української мови є однією з

основних причин низької успішності та недостатнього інтелектуального розвитку учнів.

Загальноприйнятим є підхід, згідно з яким на основі теоретичних узагальнень уміння та навички формуються ефективніше, ніж шляхом механічного повторення. На думку методиста М.Львова, практична спрямованість навчання української мови в початкових класах полягає у засвоєнні мовних норм через використання теоретичних знань у процесі формування мовлення та спілкування. Актуальність реформування змісту, структури і методики навчання української мови зросла у зв'язку з переходом шкіл на навчання дітей із шестирічного віку.

Створення нового курсу української мови для початкової школи передбачало не лише додавання нових розділів і понять, а й суттєве оновлення змісту й структури, що відповідає сучасним освітнім вимогам. Новий підхід до навчання визначив необхідність виокремлення двох важливих аспектів: предметного (понятійно-лінгвістичного) і діяльнісного, що забезпечує активну участь учнів у навчальному процесі, з акцентом на мовленнєву діяльність. Наголосимо, що основними методичними принципами побудови курсу є:

1. Органічний зв'язок мови і мовлення, мовлення і мислення, а також постійне тренування учнів у вираженні думки.
2. Використання мовних знань не як самоцілі, а як засобу формування та розвитку мислення через побудову висловлювань.
3. Взаємозв'язок мовних знань, мовленнєвих умінь і навичок як основи розвивального навчання.

Удосконалення методики навчання базується на новітніх досягненнях лінгвістики, зокрема теорії лінгвістики тексту, що стала основою розвитку зв'язного мовлення. Також важливу роль відіграє психолінгвістика, зокрема теорія мовленнєвої діяльності, яка сприяла дослідженню мовленнєвого розвитку дітей. Крім того, значення набули міжрівневі мовні зв'язки, що відображають цілісність мовної системи.

Для методики навчання мови основною зовнішньою формою вираження міжрівневих зв'язків є зв'язне висловлювання, текст як найвищий рівень мовної структури. Тому підхід до навчання української мови ґрунтується на розгляді її як функціонального цілого, пов'язаного із суспільною роллю мови та психічною діяльністю людини. Важливо також враховувати методичну доцільність кожного мовного засобу. Цілісний підхід до навчання мови розробляли прогресивні методисти ХІХ–ХХ століть, серед яких Федір Буслаєв, Іван Срезневський, Костянтин Ушинський, Дмитро Тихомиров та інші. Сучасна методика початкового навчання української мови розвивалася завдяки дослідженням Олександра Пешковського, Михайла Львова, Тамари Рамзаєвої, Галини Фомічової та інших науковців.

Недоліком традиційної структури програм була її орієнтація на лінійний опис рівнів мовної системи, що відволікало від розвитку мовлення до засвоєння

абстрактних теоретичних знань. Головною метою мовно-літературної освіти в початковій школі є розвиток особистості дитини через мовленнєву діяльність, формування комунікативних та читацьких компетентностей, формування здатності спілкуватися українською мовою для духовного й культурного самовираження.

Досягнення цієї мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання позитивного ставлення до української мови, читання та книжки;
- розвиток мислення, мовлення, уяви та творчих здібностей;
- формування навичок читання, письма, діалогу та монологічного мовлення;
- уміння працювати з різними джерелами інформації;
- знайомство з дитячою літературою та формування навичок самостійної роботи з нею;
- аналіз і створення текстів різних видів;
- дослідження мовних явищ для опанування норм української мови;
- практичне застосування мовленнєвих умінь у навчальних і життєвих ситуаціях.

Зміст курсу реалізується через п'ять змістових ліній:

- «Взаємодіємо усно» – розвиток навичок сприйняття, аналізу та оцінювання усної інформації.
- «Читаємо» – формування навички читання, роботи з текстами й джерелами інформації.
- «Взаємодіємо письмово» – формування письмової навички та мовленнєвої творчості.
- «Досліджуємо медіа» – аналіз і створення медіапродуктів.
- «Досліджуємо мовні явища» – вивчення мовних одиниць та норм української мови.

Змістові лінії реалізуються через інтегровані курси:

- у 1 класі – курс «Навчання грамоти»;
- у 2 класі – предмети «Українська мова» і «Читання» або їх інтегрований курс.

Список використаних джерел:

1. Вашуленко М. С. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. К. : Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>. Дата звернення: 28.03.2025.
3. Програми для початкової школи <https://surl.li/ehhdrq>. Дата звернення: 28.03.2025.

4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 3-4 клас. URL: <https://surli.cc/fxovcn>. Дата звернення: 28.03.2025.

ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У зв'язку з постійними змінами в соціальному середовищі та необхідністю пошуку нестандартних підходів до вирішення соціальних проблем, особливої уваги набуває проблема розвитку креативності особистості в процесі підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи.

Креативність соціального працівника визначається як здатність фахівця генерувати нестандартні ідеї, інтегрувати різноманітні факти та інформацію для формування унікальних рішень у соціальній роботі. Вона проявляється через творче мислення, яке допомагає адаптуватися до мінливих умов та враховувати унікальність кожного клієнта. Оскільки складні життєві ситуації не завжди можна вирішити за допомогою стандартних алгоритмів, соціальний працівник із розвиненою креативністю здатний застосовувати уяву для пошуку альтернативних і гнучких способів допомоги та підтримки, що робить його професійну діяльність ефективною[2]. Творче мислення необхідно соціальному працівнику для оптимальної взаємодії з клієнтом, тому що в соціальній практиці зустрічаються найрізноманітніші клієнти і ситуації. Кожен конкретний випадок вимагає від фахівця гнучкого, неординарного ставлення, що враховує всі особливості розв'язуваної проблеми. Нестандартне і сумлінне ставлення до виконання своїх обов'язків дозволяє соціальному працівнику досягати найвищих результатів у своїй роботі. Відсутність творчого мислення знижує ефективність діяльності фахівця. У цьому випадку, діючи шаблонно й одноманітно, не враховуючи своєрідності клієнта, соціальний працівник може викликати образу і розчарування людей [3, с. 50]. Отже, проблеми розвитку креативності особистості в процесі підготовки соціальних працівників зумовлена особливостями їхньої професійної діяльності і передбачає наявність у особистості, що її обрала, здатності задіяти свій творчий потенціал, а також допомогти клієнту розкрити його можливості для розв'язання складної життєвої ситуації.

На нашу думку, розвиток творчого потенціалу особистості студента – соціального працівника передбачає прогресивний варіант особистісної самореалізації. Саме в період юності особистість виявляє прагнення до самовираження (у виборі професії, у кар'єрі), що пояснюються психологами як наявність потреби зростання, що спонукає до саморозвитку та пошуку принципово нового. Тому основним завданням є забезпечення підвищенню

BULGAKOVA Olena The Influence Of Emotions On The Development Of Creativity In Students	58
БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок 40-50 років на основі використання індивідуалізованих засобів фітнес-тренінгу	61
БУРДЯК Віра Іванівна Креативність як атрибут особистості студента	63
ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович Теоретичні засади обґрунтування побудови сучасного початкового курсу української мови	67
ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Деякі аспекти розвитку креативності майбутніх соціальних працівників	70
ГАЛІЦАН Ольга Анатоліївна Педагогічна креативність у сучасному освітньому дискурсі	72
ГАСЮК Ігор Леонідович Методичні прийоми креативного мислення в процесі розробки управлінського рішення на етапі цілепокладання	74
ГЕРАСИМОВА Інна Володимирівна Вплив креативності на рівень досягнень особистості	78
ГЕРАСИМОВА Наталія Євгеніївна Творчість як показник креативності особистості	81
ГИНДА Оксана Миколаївна Креативне мислення в діяльності військового керівника	84
ГНЕЗДІЛОВА Кіра Миколаївна Розвиток креативності педагога як засіб подолання невизначеності	86
HORLOVA Olena Kairodynamics Of The Creative Process	89
ГРИГОР'ЄВА Світлана Вікторівна Розвиток творчого потенціалу через усвідомлення багатоваріантності мислення в освітньому процесі	91
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних технологій	95
ГУМЕНЮК Ярослав Олександрович Роль розвитку креативності в контексті вивчення фундаментальних дисциплін	97
ДАРМАНСЬКА Ірина Миколаївна Креативне мислення в системі правової підготовки майбутніх педагогів	99
ДАШКОВА Вікторія Вікторівна Розвиток креативного мислення іноземних студентів на заняттях української мови як іноземної	103
ДЕЛІЧЕБАН Людмила Васиївна Креативність у фізичному вихованні	109
ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миронович, МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна Формування у здобувачів аналітико-прогностичних знань і вмінь дослідження політичних процесів засобами креативного мислення	111
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі експериментально-дослідницької діяльності	114